

Daan Welling

VKLJUČEVANJE MLADIH V POLITIKO: PRIMER PODNEBNEGA GIBANJA MLADIH NA NIZOZEMSKEM

Involving Young People in Politics: the case of the Young Climate Movement in The Netherlands

Desetega marca 2019 je 40.000 ljudi korakalo po ulicah Amsterdama v hudem nalivu in zahtevalo odločnejše ukrepanje proti podnebnim spremembam. To so bile največje demonstracije na Nizozemskem v zadnjih šestnajstih letih, saj gre za državo, ki nima močne tradicije množične mobilizacije. Skupina mladih se je uspela prebiti v prostore ministrstva in parlamenta ter se udeležiti pogajanj o podnebnem sporazumu. Vendar niso bili tam samo v svojem imenu. Opremljeni s podpisanim Podnebnim sporazumom mladih, ki je zastopal

glasove 100.000 mladih ljudi in je bil pripravljen skupaj z njimi na srečanjih na šolah, mladinskih društvih in skupščinah, so pomagali skleniti podnebni dogovor. Pogajajo se, lobirajo in vodijo kampanje za trajnostno družbo v letu 2050. Za svoj trud so ti mladi ljudje, združeni v Podnebnem gibanju mladih, leta 2020 prejeli vsakoletno nagrado za najučinkovitejšo trajnostno organizacijo Trouw Duurzame Top 100.

Udejstvovanje mladih je vedno bolj priljubljen pojem na vseh ravneh sodobnega upravljanja. Vsi, od srednješolskih participativnih svetov do civilnih platform, snovalcev politike in upravljavcev, se zavedajo, da so mladi ljudje deležniki, ki jih moramo jemati resno. Podnebno gibanje mladih je študija primera, kako so se mladi ljudje sposobni samoorganizirati in pomembno vplivati na sprejemanje odločitev. Kako so sposobni izobraževati svoje vrstnike o trajnostnih temah na vključujoč način in združiti glasove mladih v ambiciozen dokument o politiki ter kako je v zadnjih letih aktivizem prevzel večplastne in inovativne oblike. V tem članku bomo na kratko pojasnili nizozemsko politično dogajanje, pri čemer se bomo osredotočili na okoljevarstveno politiko. Nato bomo obravnavali pristop Podnebnega gibanja mladih, ki združuje udejstvovanje mladih s podnebnim aktivizmom, s čimer želi doseči ambicioznejšo okoljsko politiko. Sklenili bomo s poudarjanjem pomena vrstniškega učenja in udejstvovanja mladih.

Nizozemska ima mednarodni ugled visoko razvite in napredne države. Kot je znano, država leži skoraj v celoti pod gladino morja, zaradi česar je izpostavljena katastrofalnim učinkom podnebnih sprememb. Tuje komentatorje zato

zbega, ko izvejo, da je Nizozemska skoraj na dnu lestvice držav EU na področju proizvodnje iz obnovljivih virov energije¹ in da najverjetneje vlada ne bo uspela izpolniti svojih obveznosti iz Pariškega sporazuma o podnebnih spremembah.² Kako naj razvozlamo to zagonetko? Strokovnjaki krivijo energetske intenzivno gospodarstvo te države, vključno z obsežno industrijsko živinorejo, svetovno trgovino in naftnimi rafinerijami. Izpostavljajo tudi nizozemsko tradicijo upravljanja po modelu 'polder', tj. željo po tem, da bi vsi deležniki imeli besedo pri odločanju o politiki. Zaradi tega so številni škodljivi interesi lahko vplivali na usmeritev politike o podnebnih spremembah.

Hkrati se je podnebni aktivizem pogosto pojavljal zunaj 'polderja' in prevzemal tradicionalne oblike: mobilizacija protestnikov, vodenje kampanj ozaveščanja in podpisovanje peticij. Na Nizozemskem so podnebni aktivisti, vključno z mladimi aktivisti, zelo organizirani. Podmladki organizacij Prijatelji zemlje (Friends of Earth) in Greenpeace se pridružujejo študentskim organizacijam, npr. Študenti za prihodnost (Students for Tomorrow), podmladkom političnih strank, kot sta DWARS in PINK!, ter velikemu številu manjših organizacij. Štiri od teh organizacij so menile, da njihov podnebni lobi nima dovolj besede pri vodenju Nizozemske, motil pa jih je tudi polžji tempo okoljevarstvene politike v državi. Zato so ustanovile Podnebno gibanje mladih, ki bi delovalo kot krovno gibanje in predstavljalo podnebne ambicije mladih ljudi znotraj 'polderja'.

Podnebno gibanje mladih vodijo izključno mladi ljudje, stari med 16 in 32 let. Organizacija ima dva strateška cilja: 1. združiti in predstavljati glas mladih v politiki in civilni družbi; 2. informirati, aktivirati in mobilizirati mlade ljudi za sodelovanje v prehodu na zeleno gospodarstvo.

Prvi korak je izvedeti, kakšno novo podnebno realnost si želijo mladi. Gibanje je pripravilo Podnebno agendo, ki določa cilje za zeleno prihodnost v letu 2050 na podlagi naslednjih dimenzij: bivanje, delo, potovanje, učenje in potrošništvo. To agendo so napisali mladi ljudje, pri čemer so prosili za nasvet ne samo mlade strokovnjake, temveč tudi druge mladinske organizacije prek podnebnih dialogov. To agendo

1 Eurostat, Renewable Energy: Statistics Explained (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Renewable_energy_statistics).

2 Raziskovalno poročilo o podnebnju in energiji 2020, ki ga je pripravila nizozemska vladna agencija, razkriva, da Nizozemska ne bo dosegla ciljev Pariškega sporazuma o podnebnih spremembah. Dosegla bo 34 % zmanjšanje izpustov CO₂, čeprav je zahtevano 49 % zmanjšanje CO₂. Glejte: <https://www.pbl.nl/publicaties/klimaat-en-energieverkenning-2020> (v nizozemščini).

so prevzele tudi druge mladinske organizacije, da bi oblikovale združeno fronto. Agendo še naprej izpopolnjujejo na podlagi mesečne ankete več kot 1000 mladih oseb prek Mladinskega podnebnega foruma za razpravljanje o aktualnih zadevah. Ko je bilo Podnebno gibanje mladih povabljenost k sodelovanju na vladni okrogli mizi o jedrski energiji, so anketirance prosili za njihovo mnenje glede vlaganja v jedrsko energijo. Na podlagi rezultatov ankete je gibanje svetovalo vladi, naj neha oklevati in čim prej uvede učinkovit načrt za prihodnost obnovljivih virov energije.

Gibanje je nato začelo pridobivati širšo podporo agendi med mladimi. Vodijo kampanje, za aktiviranje mladih in spodbujanje njihovega razmišljanja o trajnostnih življenjskih slogih. **Organizirajo delavnice v šolah, kjer razpravljajo o nevarnostih podnebnih sprememb in sprašujejo učence, kako bi se lahko začeli obnašati »zeleno«. Takšen način vrstniškega učenja učinkovito spodbuja spremembe vedenja in olajša zahtevno nalogo boja proti podnebnim spremembam, tako da ponuja konkretna dejanja, kar je še posebej koristno za mlade, ki se vsakodnevno ne obremenjujejo preveč z okoljskimi katastrofami.** Tako postaja podnebni aktivizem bolj vključujoč. Gibanje promovira kot učinkovite okoljevarstvene prakse številne »zeleno«, okoljsko vzdržne strategije, ki nagovarjajo tako bogate kot tudi socialno deprimirane ljudi, saj imajo vsi pravico živeti v zdravem okolju. Med njimi so npr. popravljanje in souporaba oblačil, orodja, skupna uporaba koles, avtomobilov ipd.

Vse te aktivnosti skupaj zagotavljajo legitimnost agende in organizacije v očeh politikov ter javnosti. Na tej podlagi si je gibanje izborilo pravico do sodelovanja v razpravah o oblikovanju politik, kar mladim omogoča, da vplivajo na usmeritev podnebne politike. Uspeh teh prizadevanj ni izostal: Podnebno gibanje mladih je, skupaj z drugimi mladinskimi organizacijami, pomagalo oblikovati Generacijski test,³ ki ga mora opraviti vsaka nova vladna politika, da bi se izognila negativnemu vplivu na bodoče generacije. Leta 2020 je parlament sprejel predlog, ki ga je pripravilo omenjeno gibanje, predstavili pa sta ga Zelena stranka in Krščanska unija. Ta predlog zahteva, da ekonomske investicije, ki jih financira vlada, podpirajo cilje zmanjšanja izpustov CO₂ in omogočajo vključenost mladih.⁴ Med »vrhom mladih« s predsednikom vlade Markom Ruttejem so predstavniki gibanja lobirali za državni davek na emisije CO₂, ki bo začel veljati leta 2021.

Strategija Podnebnega gibanja mladih je učinkovita, ker je udejstvovanje mladih neprecenljivo. Za to obstajajo štirje razlogi. Prvič, udejstvovanje mladih zagotavlja sprejemane politike organizacije in njeno legitimnost. Npr. šole, ki želijo spremeniti svoje učne načrte, bodo verjetno bolj motivirale učence, če jim bodo dale besedo pri oblikovanju predlogov sprememb. Drugič, mladi lahko nudijo nove in inovativne vpogledе. Ne nujno zato, ker imajo za sabo leta raziskovalnih izkušenj, temveč zato ker mladi ljudje odrasčajo v 'novi normalnosti'. Mladi so dokazano manj materialistični,⁵ bolj podpirajo določena stališča, npr. spolno usmerjenost, in sami sebe pogosto vidijo kot 'svetovljane'.⁶ Zaradi tega lahko prispevajo nove poglede in odpravijo 'splošno sprejeto modrost'. Tretjič, mladi niso tako zaveza-

ni osebnim interesom. Niso člani političnih organizacij ali sindikatov. Nimajo še lastnih domov ali otrok. Zaradi tega prevzamejo vlogo posrednikov med uveljavljenimi interesi, ki pogosto zavirajo potrebne spremembe. Četrtrič, mladi so usmerjeni v prihodnost. Glede na to da se bodo še naslednjih nekaj desetletij razvijali in v tem času doštudirali, našli službo, se zaljubili in si ustvarili družino, razmišljajo dolgoročno. Vsekakor bolj dolgoročno kot poslovni cikli (ki se večinoma osredotočajo na časovnice investitorjev), vodje organizacij (ki po navadi ostanejo pri določeni organizaciji manj kot pet let) ali vlade (ki z enim očesom že pogledujejo proti naslednjim volitvam). To mladim omogoča, da presežejo prevladujočo kratkoročno naravnost.

Poleg pomena udejstvovanja mladih pričujoča nizozemska študija primera prinaša še en nauk, in sicer da lahko angažiranost mladih uspeva znotraj obstoječih področij političnega udejstvovanja. **Pomembno je, da so vrata mladim odprta oz. da si jih lahko sami odprejo. Učinkovito udejstvovanje mladih usmerjajo mladi. Mladih ne bi smeli obravnavati kot pasivne deležnike, ki jih vključimo šele na koncu procesa in njihovo prisotnost zlorabimo tako, da svoje že izoblikovane ideje predstavimo kot skupna stališča. Namesto tega bi lahko mladi oblikovali lastne ideje, pri čemer bi povečali svojo sposobnost družbene angažiranosti.** Posledično bi lahko poživili ideje in politike. Podnebno gibanje mladih zagovarja, da morajo imeti snovalci politik dolgoročno vizijo podnebne politike, s čimer bi lahko presegli kratkoročno razmišljanje, ki zmanjšuje ali onemogoča učinkovitost politik.

Tretji nauk je, da se angažiranost mladih lahko pojavlja v različnih oblikah in da je najučinkovitejša, kadar je pluralistična. Podnebno gibanje mladih sodeluje z bolj aktivistično naravnanimi sorodnimi organizacijami, ki organizirajo podnebne shode in oblikujejo peticije. To nudi številne priložnosti za privabljanje pozornosti in ozaveščanje ter številne možnosti izvajanja pritiska, s katerim bi privedli do sprememb. Organizacije so učinkovitejše, kadar si prizadevajo za sodelovanje pri skupnih ciljih, in ne, kadar se zapletajo v spore glede medsebojnih razlik. Tisti, ki delajo z mladimi, se morajo zavedati večplastnosti njihove angažiranosti in njihove želje po tem, da se jim prisluhne in se jim omogoči sodelovanje. Mladenič brez dlake na jeziku v razredu lahko gradi mostove, če mu le to omogočimo.

Podnebno gibanje mladih trenutno preverja, ali obstaja tudi četrti nauk: ponovljivost njihovega pristopa v različnih nacionalnih okvirih. Prek svojega globalnega partnerstva Mi smo prihodnost (We Are Tomorrow Global Partnership) podpirajo pri ustvarjanju lastnih nacionalnih mladinskih gibanj mlade aktiviste v enajstih državah.⁷

Mladi se lahko uprejo stereotipom o apatičnosti. Njihovo vključevanje v odločanje lahko privede do presenetljivih in boljših idej, pri čemer se spremenijo v družbeno aktivne in tesno povezane državljane. V ta namen potrebujejo družbeno okolje, naklonjeno njihovemu udejstvovanju. To je na splošno pomembno, še posebej pa v boju proti podnebnim spremembam, ki predstavljajo grožnjo, ki bo v prihodnosti ogrozila blaginjo današnjih najmlajših generacij, če je ne ustavimo.

3 »Generatietoets«, ki ga je sprva predlagala mladinska platforma SER. SER oz. Socialno-ekonomski svet je pogosto imenovan »katedrala polderja« in predstavlja pogajalsko platformo za pomembne nevladne deležnike, ki oblikuje politiko. Glejte: <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/02/17/kabinet-jongerenperspectief-structureel-betrekken-bij-beleid>.

4 Besedilo predloga (v nizozemščini) je na spletni strani nizozemskega parlamenta: <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2020Z16573&did=2020D35895>.

5 Douglas E. Booth (2017). Postmaterialism and Support for the Environment in the United States, *Society & Natural Resources*, 30:11, 1404–1420

6 Stella M. Rouse in Ashley D. Ross (2018). The Politics of Millennials: Political Beliefs and Policy Preferences of America's Most Diverse Generation.

7 Obiščite spletno stran www.wearetmr.nl ali pošljite e-sporočilo na info@jongeklimaatbeweging.nl.